ఆలాపన

గంగకు అద్దరిగా, రామలింగడు పవళించి ఉన్నాడు: ఇద్దరి, ఒళ్ళంతా భయంలోకి కుదించుకుని, – అంతకుముందే నిద్రపోయింది: గది అవతల ఎక్కడో – రాయలవారి అత్తగారు గుర్రుకొడుతూంది.

వీణ మోగింది: వాణి వెలసింది:

రామలింగడు కన్ను ఎత్తిచూశాడు:

వాణి నవ్వింది:

మెల్లిగా లేచి కూర్చున్నాడు: మళ్ళీ నవ్వింది:

ముక్కుమీద వేలు వేసుకుని, ఆ కిలకిల ఆపాడు: పక్కనున్న పడుచువంక చూసి – "నీ కేమౌతుంది?"

వాణి, కసురుగా – "నే నెవరినో తెలుసునా?" అన్నది.

"అహా! మరో ముగుదవు! – రాయలవారు, శృంగారం రెట్టించారన్న మాట–"

"నేను – వాణిని!" దివ్య–ధీమాతో పలికింది.

"అంటే?"

"సరస్వతిని – భాషాదేవిని! – నన్ను దానితో, పోలుస్తావా? – ఇలా ఈసడించుతావా?"

రామలింగడు తొణుకూ బెణుకూ లేకుండా, పరకాయించి చూశాడు:

"నిన్ను, ఏమీ ఈసడించలేదమ్మా! – ఆడదానివి అన్నాను. కాదని గదమాయిస్తే – నీయిష్టం!"

వాణికి నవ్వు వచ్చినట్టుంది; కాని, రోషం తెప్పించుకుంది.

"నేను సామాన్య మానవినైతే – ఈవేళప్పుడు ఇక్కడ ఎలా ప్రత్యక్షం కాగలను?"

"రామలింగడు, మంచం చివరకు జరిగాడు."

"ఇదిగో పిల్లా–నీకు కోపం రాదంటే – నీకు తెలిసిందే అనుకో – ఒక్క సూక్ష్మం చెపుతాను:"

అసలు – ఇంతకూ నీకు చదువు వచ్చునా?

కాశీమజిలీలు చదివావా?

ఫలానారాజు ఏం చేశాడు? – ఒంటి స్తంభం మేడకట్టి – మేడంతా ఒక్కటే గదిగా కట్టి – గదిలో పడుచును పెట్టి – అష్టదిక్కులా పహారా పెట్టి – ద్వారబంధానికి, కప్పుతాళం పెట్టగా – ముద్రలు ముద్రలుగానే ఉండగా – ముగ్గురు బిడ్డల తల్లి కాలా? – ఎంతో కష్టంమీద, ఏ ఒక్క పోతుటీగో లోపలికి జొరబడ్డదనుకో – పాపం – దానివల్ల ఏమైఉంటుంది?

ఇంతకూ; ఏతావాతా నే ననేది – ఆడది తలుచుకోవాలి గాని – రావడానికి పోవడానికి అడ్డం ఏముంది?

–తిరిగి నడుం వాల్చబోయాడు.

వాణికి ముచ్చెమటలూ పోసినవి. కళ్లనీళ్ళ పర్యంతం అయింది–

"నే నెవరో తెలియదా?"

"రాజధానిలో యావన్మంది సుందరాంగుల వైనమూ, కరతలామలకమైన ఘటికుణ్ణి కాను. తతిమ్మా ఆస్థాన కవులందరూ – ఇందులో – ఘట్టి దిగ్గజాలు! – స్వాములు పూర్వాశ్రమంలోకూడా – అంత ఉద్దండులు కారు!–"

వాణికి ఒళ్ళు తెలియని ఆవేశం వచ్చింది:

"దైవదూషణ చేస్తున్నావు! నేను అనుగ్రహించకపోతే – నీకు ఈ కవిత్వం ఎలా వచ్చిందనుకున్నావ్?–"

రామలింగడు కనుబొమలు రిక్కించి ఊరుకున్నాడు; వాణి, అనునయంగా –

"నన్ను పోల్చుకోరాదా – ప్రణమిల్ల రాదా?" అని బ్రతిమాలింది.

"దానికేం – పోల్చుకోమంటే – నీమాట కాదనలేను కాని, – ప్రణయం అంటే మటుకు–"

వాణి, కస్సుమనబోయింది–

"మాటకు అడ్డంగా కోపంరాకు! – పాపం, యిందాకటినుంచీ అలాగే ఒళ్ళో ఉంచుకున్నావు, ఒరసుకుంటూందేమో – ఆ వీణ క్రిందకు దించుదూ."

"ఊహుఁ– ఎప్పుడూ, నా అంకపాళిని, ఇలా ఉండవలసిందే – కచ్ఛపి!"

"అలాగేం? ఏదీ మోగించు!"

"నన్ను పరీక్షించుతున్నావా?"

"తెలియక అడిగాననుకోరాదూ? – అది, అలంకారార్థమా? – లేక, ఎన్నడన్నా, ఎడనెడ వాయించుతూంటావా?"

"వాణీ వీణా వినడం – నాగరలోక ప్రసిద్ధమేకద –? నీవు పెద్దన్నగారి పద్యమన్నా చదువలేదా?–"

"పుండరీకాసనమున కూర్చుండి మదికి యింపుదళు కొత్త – వీణవాయించు – చెలువను!"

"సరిపోయింది: తాతయ్య పద్యమూ, నీ విద్యకు తార్కాణం! పెద్దన్నగారు, వట్టి అమాయకుడు! తెల్లనివన్నీ పాలు అని నమ్మేరకం! –

ఓనాడు ఏమైందనుకున్నావ్ – ధూర్జటి అని మాతోటి ఆసామి వున్నాడులే. భసితాంగుడు: స్ఫటికాలంకృత పీనోరస్కుడు: ఆయన, పెద్దన్నగారి యింటికి వేంచేసి, ముద్దుకు, వాళ్ళ మనవణ్ణి, చంటివాణ్ణి ఒళ్లోకి తీసుకున్నాడు: పసివాడు, వాళ్ళో స్ఫటికాలతో ఆడుకుంటున్నాడు:

పెద్దన్నగారు – ఈవైనం చూశారు:

"అదేమిటిరా అబ్బీ! – పెద్దమనిషి యింటికివస్తే – అలా పాలకు ఎగబడతావేం!" అని మనుమణ్ణి, తన ఒళ్లోకి లాక్కున్నారు; ధూర్జటి ఒళ్లో పిల్లాడు కూర్చున్నాడూ అంటే, – పాలకే అనుకున్నాడు ఆయన – అలాగే – ఒళ్ళో వీణ పెట్టుకు

కూర్చుంటే, – వాయించుతావని భ్రమపడి ఉండచ్చు – ఆ పద్యాని కేంగాని – వాయించడం, ఎవరు నేర్పారు? – గురువు హస్తవాసినిబట్టే – ఇలాటి విద్యలు రాణించుతాయంటారు గద –

వాణికి, – మనిషికి వచ్చే రోషం వచ్చింది.

"వాణికి వీణావాదనము ఒకరు నేర్పాలా? – అది నాకు సహజం!"

"నాకు – కవిత్వ మల్లేనా?–"

"ఏం – ఏమిటే అలా చూస్తావ్! – నీకు వీణ వాయించడం దానంతట అదే అబ్బితే – నాకు పద్యాలు వాటంతట అవే పలుకరాదేం!–"

"నీకు కవిత్వం ప్రసాదించిన దేవిని నేను!"

ఇదిగో అమ్మాయ్! – ఉక్రోషంలో, నీకు అనే మాటేదో – అనని మాటేదో తెలియడంలేదు–

నీకు వీణ వాయించడం ప్రసాదించింది, నేను! – అని నేను మోరాయించటానికి పూనుకుంటే, – నీ మనసు ఎలా ఉంటుంది చెప్పు? – చలి గుయ్యారంగా ఉన్న రాత్రి, నాతో ఇలా కబుర్లతో – కలహారణం చేయడంకన్న నీ పడుచుతనానికి మరో పరవడి లేదాయేం! – మనసు ఎక్కడా లేకపోతే – ఈ పూటకు మాపక్కను చోటుంది–"

"నిన్ను శపించేను సుమీ!"

రామలింగడు మీసం ఎత్తిపట్టి, పెదవి విరిచాడు – "నీకు అలాటి ముక్కువే ఉంటే తీర్చుకోవచ్చు! – నీకు సాధారణంగా, వరమియ్యడమే అలవాటుకాని, శపించడం చేత నౌనా! – ఎలాగో చూపిస్తాను – ఇలారా! – వచ్చి, సరసను కూర్చుని, రెండు చేతులూ కంఠానికి పెనవేసి – ఆ శాపమేదో అనేయ్...అప్పుడు గాని పోరదు –"

వాణికి నవ్వు వచ్చింది–

"ఇంత మొండవాడివేం?"

"అంతా అంబ చలువ! – ఇక వెళ్ళవమ్మా! మీ ఆయనకు మెళకువ వచ్చి పక్క తడుముకుంటే – చేసుకున్న ఇల్లాలంటూ ఉన్న తరువాత ఆ వయసులో చేతికన్నా తగలకపోతే – మరీ ఉసూరుమనదూ? – వాణి అక్కడ నిలువలేదు:"

రామలింగడు నవ్వుకుంటూ నడుంవాల్చబోతున్నాడు – బయట గుమ్మంలోనుంచి – రాయలవారి అత్తగారు, నిదురమత్తుగా పలుకరించింది –

"అమ్మా అంటున్నారు – ఏమిటే స్వామీ –"

"మీ అమ్మ సంగతే –"

"ఆ మాట విని అత్తగారు, కొంచెం చొరవగా గుమ్మం లోకి వచ్చింది: చూసి వెనక్కు తగ్గింది."

"తగుతా వెందుకూ – రా – సన్యాసి ఎక్కడున్నా సన్యాసే – ఇదీ మన తీరు – నీ వక్కడా – నే నిక్కడా –" రామలింగడు లేచి రెండడుగులు ముందుకు వేశాడు –

"స్వామీ – చిన్నదానివల్ల ఏమున్నా అపరాధం ఉంటే – పాదసేవ నేను చేస్తాను" అంటూ అత్తగారు చేయిజాచింది.

రామలింగడు పతాకతో వారించాడు-

"నీకు అంత పటుత్వం ఉందని మాకు తెలుసును. ఆనాడు మీ అవ్వ యీమాటే అంది -"

"అత్తగారి ఆశ్చర్యానికి అంతులేకపోయింది - స్వామీ! - మా అవ్వకు తమ సేవ లభించిందా -?"

"ప్చ్! - రవంతలో బెడిసిపోయింది - ఆ ధరకు మొగ్గలేకపోయినాం - కాశీకి ప్రయాణమైనాం - తరువాతనే విధిలేక కన్నెరికమైనట్టు - శిష్యులవల్ల కర్ణాకర్ణిగా విన్నాం...వూఁ ... ఆ పూర్వాశ్రమపు మమతలు తలచుకుంటే ... నీకు నాకు అపచారం జరిగేట్టుంది ... పోయి పడుకో ... వెళ్ళేప్పుడు తలుపు బయట వేసేయి! ... ఏం విన్నా ... నిన్ను కాదనుకో ... భగవన్నామస్మరణచేస్తూ, పట్టినంత నిద్రపో..." అత్తగారు అటు మళ్ళింది ... రామలింగడు యిటు తిరిగాడు...

2

పిల్లలమర్రివారి యింట్లో ...ముందు నడవాలో ...బంగారు సెమ్మాలో జ్యోతి ఘుమఘుమ లాడుతూ వెలుగుతూంది:

కొత్తగా అమరిన హంసతూఊలికా తల్పంమీద, - అన్నయ్యా - వదినా అదమరచి ఏకంగా నిద్రపోతున్నారు, మండువాకు ఆ పక్కగదిలో -

ఇవతలి పక్క వసారాలో - ఒంటిరెక్క మంచం వాల్చి ఉంది:

వాణి దూకుడుగా అవతరించి - దానిమీద కూర్చుంది: అలా, ఎంతోసేపు కూర్చుంది: బద్ధకంగా కూర్చుంది: పక్క, చేతికి పదుచుగా సోకుతూంది: వాణి నడుం వాల్చింది. కాపురంచేసే అలవాటుకొద్దీ - ఒదిగి - అవతల, చోటు ఉంచింది.

అలవోకగా, ఖాళీ మీదికి, వాణి చేయి జాపింది. మనసు జల్లుమన్నట్టు లేతగా వణికింది. పుట్టుక్కున తీగల్లె ఎగిరి కూర్చుంది. పెదవి అదరదిరి పడుతూంది:

చీకట్లోంచి కూనిరాగం, ఈ సరసకు వస్తూంది. వస్తూ వస్తూ ఆగిపోయింది-

పినవీరన్న పక్కవైపు పరకాయించి చూచాడు - అడుగులో అడుగు వేసుకొంటూ రానే వచ్చాడు-

"ఎవరది"

"నీ రాణి!"

"పినవీరన్న ఒంటిపోచ జంధ్యం వేలికి మెలివేస్తూ వింత పోయినట్టు నవ్వాడు:"

"ఎవరో అయిన యింటి పిల్లకు, అర్ధరాత్రి అంకమ్మ శివమెత్తింది - పాపం! - నాకన్న పసి అయిన సరసు దెవరికీ తీరిక లేదేమో -"

"ఇక్కడికి ఎలా వచ్చావ్?"

"వాణి బుసకొట్టింది -"

"ఎందుకు వచ్చావని అడగవేం?"

"అడిగానే అనుకో: ఇంత కసుగాయవా తమ్ముడూ అని కామన్న ఆక్షేపించదూ-"

"ఉహుఁ నే ననుకున్నది నిజమేనన్నమాట -"

"ఏమిటా మాట?"

"ఏమటా? – వాణికి ఇక తామసం ఆగిందికాదు –"

"నీవు మనిషివి కాదూ! కవినంటూ రొమ్ము విరుచుకు తిరుగుతున్నావే – నీతీ జాతీ అంటూ లేదూ –"

–పినవీరన్న తెల్లబోయినాడు –

"ఇదిగో, పిల్లా – అలా బాకాపట్టకు – గొంతు దింపు మా వదిన విన్నదా అంటే."

"ఎవరు విన్నా ఇంకా పోయేదేముంది? – నన్ను, నలుగురి నోళ్ళలో యిదివరకే పడేశావు!"

"నేనే?–"

"ఇంకా, "నేనే!" అంటావా? – పరాయివాడి భార్యను పట్టుకు – "అది నా రాణి." అని చాటిస్తావా?"

"ఏమిటీ?–" పినవీరన్న తెల్లబోయినాడు – ఒక్క నిమిషం ఆలోచించాడు: బిగ్గరగా నవ్వేశాడు–

"ఓ! – నీవు బ్రహ్మదేవుడి పెళ్ళానివా అవ్వా!–"

"వాణి కళ్ళల్లో భైరవి రాగం పలుకుతూంది – అవ్వా అనగానే –"

"అయితే కూర్చో – కథేమిటో చెపుతాను –"

"వాణి మొరాయించింది. కాని, పినవీరన్న అడుగు దగ్గిరగా వేయగానే – బుజాలు పట్టుకు కూర్చో బెడతాడేమో నని – వయ్యారంగా – త్రిభంగిగా – కూర్చున్నది –"

"–నిన్ను నా రాణి అన్నమాట, నిజమే!"

"కాని – అన్నది నేనుకాదు – మా వదిన!"

"కాదన్నానే అనుకో – ఇందుకు మళ్లా ఓ రాద్ధాంతం బయలుదేరుతుంది. ఇంట్లో – ఆవిడ నోటికి వెరచి వూరుకోవలసి వచ్చింది – పైగా ఈ అభాండంవల్ల నీకు పోయే దేముందిలే అనుకున్నాగాని, –"

"తామరపువ్వు విసిరినట్టు వాణి పినవీరన్న మీదికి చేయి చాపి – మాటకు అడ్డంవచ్చింది –"

"నాకు పోయే దేముందా? – ఈ మాట మావారి చెవిని పడితే – నా కాపురం ఏమైపోతుంది?–"

సాటి ఆడది – నన్ను పట్టుకు యింతమాట అంటుందా? – ఆ యిల్లాలినే నిలవేస్తానుండు – అని లేవపోయింది. పినవీరన్న సంభ్రమంతో అపవారించాడు –

"నీ పుణ్యమాయెగాని – ఆ పనిమాత్రం చేయకు! ఇప్పుడు ఆవిడ కంటపడ్డావా అంటే – అటూగాకుండా ఇటూ గాకుండా అయిపోతావు! ఆవిడకు, జ్ఞాపకశక్తి అనంతం – ముక్కోటి దేవతల పుట్టుపూర్వోత్తరాలు పేరుపేరు వారీగా ఆవిడకు తెలుసు – నిలవేసి అవన్నీ తవ్విపోసిందా అంటే – కల్పాంతానికైనా, మళ్ళీ నీకు గుక్కతిరగదు –"

వాణి – ఈసూ – రోషం గిలిగింతతో చిరునవ్వుగా –

"మీ వదిన అంత గయ్యాళి అన్నమాట!" అని కులికింది.

"అన్నమాటేమిటి? - గయ్యాళే - పరమగయ్యాళి - అన్నయ్యా ఎప్పుడూ మనసులో యీ ముక్కే జపిస్తూ ఉంటాడు."

"పాపం ఎలా వేగుతున్నాడో - ఆ మానవుడు -" అని వాణి-జాలిగా అయిపోయింది.

"అందుకే - నేను యిలా ఉండిపోదామనుకున్నాను. వదిన, నన్నూ కొన్నాళ్ళు రంపకోత కోసింది - నన్నే యింటివాణ్ణి చేస్తే, ఆ వచ్చే కుర్రదాన్ని వేపుకు తినవచ్చును కదా అని -

ఈ ఒక్క అంశంమీద మా ఉభయులకూ అనేక దివ్యవర్షాలు శాంతిసమరం సాగింది - తతిమ్మా; ఏ విషయంలో అయినా, నేను మావదిన కళ్ళముందు పిల్లికూననే; కాని ఇందుకు మాత్రం ప్రాణాలొడ్డి అయినా ప్రతిఘటించ తలచుకున్నాను.

సరే ప్రాణంమీద ఆశతీరిన తరువాత కవిత్వం అదే ఆవేసించింది -"వాణికి యీ చిగురు ముక్కలు అర్థం కానంత ఆశ్చర్యం వేసింది -

"అంటే -" అని తెల్లబోయింది - పినవీరన్న, ఖచ్చితంగా-

"అంతే-ఏదో పిట్టకు ప్రాణంపోగానే - వాల్మీకికి కవిత్వం వచ్చింది - నాకు, నా ప్రాణం ఉన్నాసరే పోయినా సరే అనేస్థితిలో - అది పట్టుకుంది - పద్యానికి పద్యం తెగులనీ - అదే ఒకటై - రెండై - చివరకు అంత గ్రంథం అయింది. ఆ తరువాత కథంతా, కేవలం అన్నయ్య లౌక్యం రాజుగారి దగ్గిర మరో పదిడబ్బులు ఎక్కువ రాలడానికి - ఇదోవంక పెట్టాడు! - రాజుగారిని వెర్రివాడిక్రింద కట్టి వాడవాడంతా, అదేపాట మొదలుపెట్టింది-"

"కాని - నాకు ఒకటే సందేహం-"

అన్నయ్య, చెపితే చెప్పాడు పో - వీళ్ళిల్లు బంగారం గానూ - వాళ్లు ఎలా నమ్మారో?-

నేనేమో పగలంతా ఆగమ్మ కాకిలాగాతిరిగి - రాత్రి గదిలో తలుపు బిగించుకుని - కుక్కిలో కునుకుతున్నానట - ఓ అర్థరాత్రివేళ, నీవు-ఘల్లున సాక్షాత్కరించి, నా దగ్గిర కూలబడి - గాజుల గలగలలో -కావ్యం అల్లేశావట? - దేవలోకంలో ఉండే చిన్నది కదా - తెలుగెప్పుడు నేర్చుకుంది - గణపతి ప్రాసలు ఎలా కంఠతా పట్టింది ? అని , ఒక్కడన్నా ముక్కుమీద వేలు వేసుకోందే? - అందరూ డూ డూ బసవన్నలు! -

--వాణి, ఉలకదు, పలకదు: అనిమేషనయనాలు రెండూ, అతడి మొగానికి అప్పగించి వూరుకుంది -

"ఇదీ, ఇందులో ఉన్న దేవరహస్యం - కాని, నామాట లేమి నువ్వు నమ్మినట్టు తోచడంలేదే!"

వాణి రోషంతో - "మామూలు మనిషి ఆడితే, అబద్ధం - నీవాడితే కవిత్వం - నీవు అని, వదినమీద పెడుతున్నావా? సాటి ఆడదానికీ నాకు ఈ రూపేణా తగూపెట్టి, నీవు తప్పుకుని చోద్యంచూడాలని కులుకుతున్నావా? - ఇప్పటికైనా, చేసినతప్పు ఒప్పుకో - ఇక ఎన్నటికీ ఇలాటి అపచారం మనసా-వాచా కర్మణా చేయనని ప్రాధేయపడితే - కరుణించి అభయ మిస్తాను -"

–వింటున్న కొద్దీ, పినవీరన్న జుట్టు కోపంతో గింగిరాలు తిరిగింది చిరుమీసం కజ్జాకు కాలుదువ్వింది.

"కరుణించి వదిలేద్దామనుకున్నా గాని – ఆ మర్యాద దక్కించుకోలేక పోయినావ్–"

"అవ్వా! – ఒక్కటే ముక్క చెపుతా విను – యీ లోకం గొడ్డుపోయిందనుకున్నావా? నదరైన పడుచు కరవైందనుకున్నావా? నాకు అలాటి మనసే ఉంటే – అవ్వను పట్టుకు వసంతాలాడే అగత్యం లేదు – నాలాటివాడి రాణివని అపవాదు వచ్చినా – ఈ వయసులో నీకు పరువేగాని – నేను సాటివారిలో తలెత్తుకు తిరగగలనా? – త్రిభువనాల్లో నిన్ను భరించగల ముదుసలి ఒక్క బ్రహ్మన్నే – మీ యిద్దరికీ యీడూ జోడూ కుదిరింది – అయన జటాజూటం, నీ కబరీ భరం – అచ్చంగా పండువెన్నెలే – సర్వ శుక్లా! – ఈసరసం చాలిద్దామా? –"

పినవీరన్న నిర్లక్ష్యంగా అక్కడనుంచి వెళ్ళిపోయినాడు – వాణి ఉసూరుమంటూ వెన్నెల్లో కలసి పోయింది.

3

"ఇక్కడనుంచి ఎక్కడికమ్మా!" అని వగర్చుకుంటూ అడిగింది – హంస: వాణి – చిర్రూ బుస్సూమంది –

"అడిగావ్, శకునపక్షీ? – ఎక్కడికైతే నీకెందుకే, నోరుమూసుకు ఎగురు! – నేను వాలమన్నప్పుడు వాలు –"

పోగా పోగా అన్నీ రాళ్ళూ రప్పలూ –

"ఆ రాయిముందు వాలు!"

అక్కడ ఒకటికాదు, రెండు రాళ్లున్నాయి – ఎదురూ బదురుగా, ఒకటి రామవిగ్రహం – రెండోది పోతన్న:

వాణి, హంసమీంచి క్రిందికి దూకింది. మీదిమీదికి ధూకుడుగా వెళ్ళింది – ఆగిపోయింది – పోతన్న కనురెప్ప అయినా కదల్చకుండా, ఏదో సీసపద్య ధోరణి గొణుక్కుంటున్నాడు –

ఆ భాగవతుడి పరాకాష్ఠ, నిర్లక్ష్యం అనుకుని – అమ్మవారు అంతలో ఆడదైపోయింది – వెనుకవైపు చేతిలో లీలాకమలం, కళ్ళకు అడ్డం పెట్టుకుని – మానవ పరిభాషలో – ఏడవటం మొదలుపెట్టింది – వెనువెంటనే చేతిలో అలవోకగా ఉన్న కచ్ఛపిశ్రుతి అందుకుని తానూ అనుగుణ్యంగా మోగటం ప్రారంభించింది. తిప్పటతో సతమతమైపోయి, అప్పుడే తెప్పరిల్లుతూన్న హంసకు ఈ ఘోష దుస్సహమని పించి – రెక్కవిప్పి చెవులు మూసుకుంది: కాని లాభం లేదనిపించింది: గునగున పోతన్నవారి దగ్గరకు వెళ్ళి, చేత గంటం, తాటాకు లెక్కతో ఎగురగొట్టి – ముక్కుతో పొడుస్తూ – ఆ గొడవేదో కాస్త ఆలించవయ్యా! – అన్నట్టు తంటాలు పడ్డది.

పోతన్న కన్ను విప్పాడు – వాణి కనబడ్డది – దేవతలను అనుక్షణం చూడ్డానికి అలవాటైనచూపల్లే – సంభ్రమం ఏమాత్రమూ లేకుండా – నిదానంగా 'ఓ, నీవా?' అన్నట్టు రవంత కనుమెలిపాడు – ఇంతలో ఆ కంట తడి కనిపెట్టాడు – పద్యం అందుకున్నాడు – "కాటుకకంటి నీరు –"

వాణి గప్పున, తామరతూడులు ఎడాపెడా విసిరినట్టు చేతులతో రొమ్ముకట్టుకుని – "అంతటితో ఆగు!" అని కేక వేసింది –

పోతన్న అతివినయంగా – "ఆగుతే, పద్యం పూర్తికాదు శారదా!" అన్నాడు

"నాపరువు పోయిన తరువాత – నీ పద్యం పూర్తి అయితేనేం కాకపోతేనేం – పోతన్నా – నన్ను ఇంత వంచనచేస్తావా!"

పోతన్న, అమాయకంగా – "నిన్నా" అని నిజంగానే అన్నాడు.

"ఇంకా 'నిన్నా' అంటావా? – నన్ను తీసుకువెళ్లి నా మామగారికి అంకితం చేస్తావా?"

పోతన్న ఒక్కక్షణం పరకాయించి ఆలోచించి – నవ్వేశాడు.

"ఇందుకుటమ్మా నీ విచారం? మీ దేవతల్లో కూడా వరుసా వావుల విషయంలో ఇంత పట్టింపు ఉందన్నమాట – అయితే మీకన్న మేమే నయం – ఈ ముక్క అడగడంకోసం –ఇంతదూరం వచ్చావా? – పాపం! –"విని, వాణి తబ్బిబ్బైంది–

"నేను అడిగినదానికి ఇదేనా నీ సమాధానం? –" అంటూ కసిరినట్టు అడిగింది.

"ఏం సమాధానం కావాలి?"

"చేసినతప్పు ఒప్పుకో – దిద్దుకో!"

"అసంభవం చిన్నదానా! – మనరాత, మీ ఆయన రాతకన్న దొడ్డది – అది అంతే! – మారదు – నీవు, పనిగా కయ్యానికివచ్చావుగనుక అనవలసిన నాలుగుమాటలు మొగమాటం లేకుండా అనేస్తాను – మనం పలికేది – భాగవతం పలికించేవాడు, అడుగో, వాడు! – ఇందులో నీప్రసక్తి ఎక్కడుంది? నాకు అబ్బిన అంతో ఇంతో పాండిత్యం – సహజం! – అంటే – ఏదైనా వాడి చలవే–" వాణి మాటకు అడ్డంవచ్చి, రుసరుసగా, "ఇలా పెడసరంగా మాట్లాడటమేనా సహ పాండిత్యం –" అంది: పోతన్న ఆ చిడిముడిపాటు గమనించకుండా – "కాదు ఆడదానివని ... ఇంతవరకూ మర్యాదగా మాట్లాడటం ... ఇక పరువుగా, వ దోవనే వేంచేయ్ – కోదండరాముడికి అంకితం కావడం తలవంపు లైందీ నీకు? కానీ చూద్దాం...ఎల్లకాలం ఇలాగే ఉంటుందా... ఎవడో ఓఘనుడు ఏ అగ్రహారా కక్కుర్తిపడి, నిన్ను ఏ గుర్రాలుకాసే సాయెబుకో కట్టబెట్టాడనుకో... అప్పుడు పరువూ మర్యాదలు ఏమౌతాయో మరి ..."

మాటల్లోనే వాణి మాయమైంది ... పోతన్న తనలో తాను నవ్వుకుంటు రాముడి సన్నిధికి వచ్చి కూర్చున్నాడు. ఇంతసేపటినుంచీ నక్కి కూర్చున్న హం తెక్కలు విరుచుకుని వచ్చి...గంటం అందించి...తల అయన తొడమీద పెట్టుక ఆదమరచి పడుకున్నది.

* * *